

KLASA: UP/I 034-03/21-04/001
URBROJ: 580-16/119-2021-008

Zagreb, 7. prosinca 2021.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članka 13. stavka 2. te članka 20. stavka 1. točke 8. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.), u upravnom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti protiv trgovačkog društva KUPOVINA d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ruđera Boškovića 28, koje zastupa opunomoćenica M.P., odvjetnica u odvjetničkom društvu K.P.S. d.o.o., Z., [...], radi utvrđenja nepoštene trgovačke prakse, na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: dr.sc. Mirta Kapural dipl. iur., predsjednica Vijeća, Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednice Vijeća, Denis Matić, dipl. iur. i mr.sc. Ljiljana Pavlic, dipl. oec., članovi Vijeća, na sjednici 44/2021., održanoj 7. prosinca 2021., donosi sljedeće

RJEŠENJE

1. Postupak u ovoj upravnoj stvari se obustavlja, jer više ne postoje zakonske pretpostavke za daljnje vođenje postupka.
2. Predmet se ustupa Državnom inspektoratu Republike Hrvatske na nadležno postupanje.
3. Ovo rješenje objavit će se na mrežnoj stranici Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, pri čemu će poslovne tajne sadržane u rješenju biti izuzete od javne objave.

Obrazloženje

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) je na temelju odredbe članka 42. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09., dalje u tekstu: ZUP) te u skladu s odredbama članka 13. i članka 14. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17., dalje u tekstu: ZNTP), po službenoj dužnosti, 5. svibnja 2021., pokrenula protiv trgovačkog društva KUPOVINA d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ruđera Boškovića 28 (dalje u tekstu: Kupovina) upravni postupak radi utvrđivanja nepoštene trgovačke prakse, dostavljajući mu obavijest o pokretanju upravnog postupka od 5. svibnja 2021. (dalje u tekstu: obavijest od 5. svibnja 2021.).

Uvodno, valja ukazati da je odredbom članka 23. stavkom 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.; dalje u tekstu: ZID ZNTP), koji je na snagu stupio 1. rujna 2021., određeno da će se postupci započeti do stupanja na snagu toga zakona nastaviti i dovršiti prema odredbama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“,

broj 117/17.). U tom smislu, na ovaj se upravni postupak, pokrenut 5. svibnja 2021., primjenjuju odredbe ZNTP-a.

Povod za pokretanje ovoga upravnog postupka, bila je, informacija osobe koja je zatražila da se ne otkriju njezini podaci (dalje u tekstu: podnositelj predstavke), a koja se u skladu s uputom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, 9. prosinca 2020. obratila AZTN-u sa zahtjevom da ispita informaciju o tome da se u prodajnom mjestu Kupovina, prodaju proizvodi brašno Karla t-550 od 1 kg i od 5 kg proizvođača ŽITOPROIZVOD d.o.o., Karlovac (dalje u tekstu: Žitoproizvod) po iznimno niskoj cijeni, sugerirajući pri tome da to nije moguće postići na legalan način. Pozvan da se očituje o razdoblju u kojem se eventualno dogodila moguća povreda zakona, podnositelj predstavke je 14. prosinca 2020. dostavio informaciju o tome da je riječ o fakturi od 27. listopada 2020., koja se odnosi na prodaju proizvoda KARLA glatko brašno t-550 1 kg, prodano po cijeni od [...] kuna po kilogramu.

S obzirom na to da iz sadržaja predstavke proizlazi da se proizvodi KARLA glatko brašno t-550 1 kg i 5 kg prodaju na prodajnom mjestu Kupovine po iznimno niskoj cijeni, bilo je moguće zaključiti da podnositelj predstavke upire na nepoštenu trgovačku praksu iz članka 12. točke 14. ZNTP-a. Riječ je o nepoštenoj trgovačkoj praksi koju može primijeniti samo trgovac u smislu ZNTP-a, koji prodaje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od bilo koje nabavne cijene u nabavnom lancu tog proizvoda s porezom na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV), osim u slučajevima prodaje proizvoda pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz asortimana te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta.

Trgovac u smislu članka 2. točke i) ZNTP-a je fizička ili pravna osoba utvrđena u skladu s općim propisom o trgovini koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje. Nepoštene trgovačke prakse u smislu od članka 4. do članka 10. i članka 12. ZNTP-a može primijeniti trgovac koji ima značajnu pregovaračku snagu, a smatra se da tu snagu ima trgovac čiji ukupni godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom s njim povezanim osobama, umanjen za prihode ostvarene njihovom međusobnim prodajom robe, odnosno pružanjem usluga, prema posljednjim predanim godišnjim financijskim izvještajima prelazi 100.000.000,00 kuna (članak 3. stavci 2. i 5. te članak 2. l) ZNTP-a).

U tom smislu, bilo je potrebno utvrditi može li se Kupovina smatrati trgovcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu citiranih odredbi ZNTP-a te postoje li uvjeti za pokretanje upravnog postupka u smislu ZNTP-a po službenoj dužnosti, odnosno postoje li indicije da bi u konkretnom slučaju, Kupovina, prodajući 27. listopada 2020. proizvod brašno glatko t-550 1kg KARLA proizvođača Žitoproizvod (dalje u tekstu: brašno Karla 1kg) po cijeni od [...] kn/kg, prodavala taj prehrambeni proizvod krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od bilo koje nabavne cijene u nabavnom lancu toga proizvoda s PDV-om, što bi predstavljalo nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 12. točke 14. ZNTP-a, osim ako ne bi bila riječ o tri propisane situacije. Iako je u dopuni predstavke od 14. prosinca 2020. njezin podnositelj specificirao da se ona odnosi na brašno Karla 1kg po cijeni od [...] kn/kg za koju je faktura izdana 27. listopada 2020., AZTN je utvrđivao postojanje indicija da bi Kupovina proizvod brašno glatko t-550 5kg KARLA proizvođača Žitoproizvod (dalje u tekstu: brašno Karla 5kg) 27. listopada 2020. prodavala krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om.

Na temelju izvršenog uvida u podatke iz sudskog registra te Registra godišnjih financijskih izvještaja, kao i AZTN-u dostupan servis info.biz (<https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>) za Kupovinu i s njom povezane osobe, preliminarno je zaključeno da su, prema posljednjim predanim godišnjim financijskim izvještajima, a to su u trenutku primitka predmetne predstavke bila godišnja financijska izvješća za 2019., ukupni prihodi Kupovine i s njom povezanih društava u 2019., umanjeni za prihode koje je Kupovina ostvarila prodajom robe, odnosno pružanjem usluga povezanim društvima, prelazili iznos od 100.000.000,00 kuna, što

bi Kupovinu na temelju ostvarenih prihoda, činilo trgovcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. stavka 2. i 5. ZNTP-a.

ZNTP se primjenjuje na svaki pojedini konkretan poslovni odnos trgovca, otkupljivača i/ili prerađivača s njegovim dobavljačem, koji udovoljava kriterijima iz ZNTP-a, dakle, da: je riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi koja je registrirana za obavljanje kupnje i prodaje robe u smislu propisa koji regulira trgovinu, koja u promatranom odnosu kupuje poljoprivredne ili prehrambene proizvode, pri čemu je svrha kupnje tih proizvoda daljnja prodaja te da ta osoba ima značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a.

Ispitujući navode iz opisne predstavke s ciljem utvrđivanja postoje li uvjeti za pokretanje upravnog postupka u smislu ZNTP-a po službenoj dužnosti, AZTN se u okviru neupravnog predmeta KLASA: 034-08/20-04/028, u 5 navrata i to dopisima od 14. prosinca 2020., 5. siječnja 2021., 9. veljače 2021., 9. travnja 2021. i 12. travnja 2021., u skladu s odredbom članka 17. stavka 1. ZNTP-a, obratio Kupovini sa zahtjevima za dostavom podataka, dokumentacije i pisanih pojašnjenja. Isto tako, AZTN se dopisom od 9. ožujka 2021. obratio i Kupovininom dobavljaču spornih proizvoda, društvu [...] d.o.o., S. (dalje u tekstu: [...]).

Na temelju dostavljene dokumentacije, podataka i pojašnjenja koja je Kupovina dostavila uz podneske od 30. prosinca 2020., 3. veljače 2021., 2. ožujka 2021., 25. ožujka 2021. i 27. travnja 2021., a [...] uz podnesak od 18. ožujka 2021., zaprimljen 19. ožujka 2021., AZTN je uočio sljedeće.

Proizvod brašno Karla 5kg

Iako se u specifikaciji predstavke od 14. prosinca 2020., podnositelj nije uopće osvrnuo na brašno Karla 5kg, iz čega se moglo zaključiti da je odustao od svog zahtjeva u odnosu na taj proizvod, AZTN je analizirao podatke i dokumentaciju koju je Kupovina dostavila uz podnesak od 30. prosinca 2020., kako bi utvrdio postoje li indicije da je taj proizvod Kupovina prodavala krajnjim potrošačima 27. listopada 2020., kao datuma naznačenog u specifikaciji predstavke, po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om.

Iz računa dobavljača [...] broj 925/030170/1 od 26. ožujka 2020., proizlazi da je Kupovina od tog dobavljača kupila 320 komada proizvoda brašno Karla 5kg i to po cijeni od [...] kuna, bez PDV-a, odnosno po cijeni od [...] kuna s PDV-om. Pri tome je na temelju dostavljenih podataka bilo moguće zaključiti da je riječ o jedinom „ulazu“ u razdoblju od 1. siječnja 2020. do 29. prosinca 2020., odnosno nabavi toga proizvoda, koji je Kupovina podavala na dan 27. listopada 2020., pri čemu nije utvrđeno da bi prodajna cijena tih proizvoda (kupljenih od [...] 26. ožujka 2020.) naknadno bila mijenjana. Iz računa broj 7649/V01/2 koji je Kupovina 27. listopada 2020. izdala kupcu [...] vl. [...], veleprodajna cijena promatranog proizvoda iznosila je [...] kuna, odnosno cijena s PDV-om iznosila je [...] kuna.

Na temelju izloženih podataka proizlazi da je proizvod brašno Karla 5kg, kupljen od dobavljača [...], za što je taj dobavljač izdao račun broj 925/030170/1 od 26. ožujka 2020., Kupovina 27. listopada 2020. dalje prodala trgovcu u veleprodaji, dakle ne krajnjem potrošaču i ne po cijeni nižoj od nabavne.

Stoga, AZTN nije utvrdio postojanje indicija da bi Kupovina taj proizvod prodavala krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om, odnosno nije utvrdio postojanje indicija da bi u konkretnom slučaju bila primijenjena nepoštena trgovačka praksa iz članka 12. točke 14. ZNTP-a, slijedom čega ne postoje uvjeti da se u odnosu na taj proizvod, podavan 27. listopada 2020., pokrene upravni postupak po službenoj dužnosti.

Proizvod brašno Karla 1kg

U odnosu na proizvod brašno Karla 1kg, AZTN je analizirao financijsku dokumentaciju dostavljenu uz podnesak Kupovine od 14. prosinca 2020., kao i ugovornu i financijsku dokumentaciju te pisana pojašnjenja Kupovine dostavljene uz podneske od 30. prosinca 2020., 3. veljače 2021., 2. ožujka 2021., 25. ožujka 2021. i 27. travnja 2021., te podnesak [...] od 19. ožujka 2021. s priložima.

Uz podnesak od 30. prosinca 2020., Kupovina je dostavila račun broj 7809/030170/1 od 23. listopada 2020., koji joj je izdao dobavljač [...], a iz čijeg sadržaja proizlazi da taj račun izdan za isporučениh/prodanih 1.000 komada proizvoda brašno Karla 1kg po cijeni od [...] kuna bez PDV-a, odnosno [...] kune s PDV-om. Uz isti podnesak, Kupovina je dostavila i knjižno odobrenje broj 597/91/1 od 30. listopada 2020., koje se, između ostalog, odnosi i na račun [...] 7809/030170/1 od 23. listopada 2020. na način da [...] izdaje odobrenje u iznosu od [...] kuna odnosno „[...] kuna po kom za razliku u cijeni proizvoda (Brašno Karla)“ (op.cit.). Navedeno knjižno odobrenje izdano je dakle, nakon sporne prodaje 27. listopada 2020.

Isto tako, Kupovina je dostavila i račun [...] broj 8507/030170/1 od 19. studenoga 2020., iz čijeg sadržaja proizlazi da je taj račun izdan za isporučениh/prodanih 886 komada proizvoda brašno Karla 1kg po cijeni od [...] kuna bez PDV-a, odnosno [...] kune s PDV-om, za koji je [...] izdao knjižno odobrenje broj 618/91/1 od 27. studenoga 2020., koje se, između ostalog, odnosi i na račun [...] 8507/030170/1 od 19. studenoga 2020. na način da [...] izdaje odobrenje u iznosu od [...] kune kao „odobrenje za razliku u cijeni (Karla)“ (op.cit).

Prema dostavljenoj kalkulaciji, nabavna cijena toga proizvoda iznosila je [...] kuna, a prodajna cijena bez PDV-a iznosila je [...] kune. Iz dostavljene Robne kartice Kupovine na dan 27. listopada 2020. te njezinih (izlaznih) računa, proizlazi da je promatrani proizvod Kupovina 27. listopada 2020. prodala kupcima naznačenima kao: „Kupac građanin“ (račun broj 11075/V01/2), [...] d.o.o. (račun-otpremnicu broj 7657/V01/1) i T.O. [...] (račun broj 11072/V01/2).

Uz podnesak od 25. ožujka 2021. Kupovina je dostavila Zapisnik o promjeni cijena od 26. listopada 2020., kojim je kao nova prodajna cijena brašna Karla 1kg određena cijena u iznosu od [...] kuna (bez PDV-a). Iz dostavljene kalkulacije maloprodajne cijene proizlazi da su u obzir uzeti slijedeći parametri:

- Fakturirana cijena - [...] kuna
- „Odobrena“ cijena - [...] kuna (fakturirana cijena umanjenja za [...] kuna – prema odobrenju dobavljača)
- Marža od [...] %
- Formirana veleprodajna cijena (dalje u tekstu: VPC) [...] kuna
- Maloprodajna cijena (dalje u tekstu: MPC) – [...] kuna

Pozvana izjasniti se o razlozima zbog kojih je prodajna cijena umanjena za 1.017 komada proizvoda umjesto 1.000 komada, koliko je kupljeno od dobavljača [...], a za što je [...] izdao račun 7809/030170/1 od 23. listopada 2020. te knjižno odobrenje 597/91/1 od 30. listopada 2020. povezano s tim računom, Kupovina se očitovala da je riječ o pogrešci prilikom rada u računovodstvenom softveru, pri čemu je slučajno došlo do promjene cijene za ukupno stanje proizvoda umjesto za samo 1.000 komada.

U odnosu na pitanje o pravnom temelju za dio iz knjižnog odobrenja [...] broj 597/91/1, od 30. listopada 2020., koji se odnosi na odobrenje po računu 7809/030170/1 od 26. listopada 2020., u iznosu od [...] kuna po komadu za razliku u cijeni proizvoda brašno Karla 1kg, Kupovina se u podnesku od 25. ožujka 2021. očitovala da je odobrenje izdano na temelju isteka roka trajanja proizvoda.

Isto tako, Kupovina se očitovala da prilikom prodaje, taj proizvod nije deklarirala kao proizvod pred istekom roka trajanja.

Na zahtjev AZTN-a, [...] se u podnesku od 19. ožujka 2021., u bitnom, očitovao da je knjižno odobrenje broj 597/91/1 od 30. listopada 2020. izdao, jer je bila riječ o proizvodu pred istekom roka trajanja, pojašnjavajući pri tome da je konkretni proizvod kupio od dobavljača Žitoproizvod d.d. u ožujku 2020. u većim količinama zbog povećane potražnje za osnovnim prehrambenim namirnicama uzrokovane pandemijom Covid-19. Nakon normalizacije potražnje za osnovnim prehrambenim proizvodima, a prema izrađenim kalkulacijama prodaje, [...] je procijenio da neće uspjeti prodati zalihu kupljenu zbog pandemije prije isteka roka trajanja, a da je procjena bila dobra, ukazuje činjenica da je 15. ožujka 2021. u određenim maloprodajnim jedinicama još uvijek bilo neprodanih proizvoda brašno Karla 1 kg, koje su predviđene za donaciju. [...] je dostavio i specifikaciju toga proizvoda, iz koje proizlazi da je rok trajanja proizvoda pšenično bijelo glatko brašno t-550, 2 godine. Isto tako, dostavio je fotografiju proizvoda brašno Karla 1kg s naznakom „Najbolje upotrijebiti do: otisnuto na vrhu vrećice, čuvati u čistom, suhom i prozračnom prostoru“. Na vrhu vrećice otisnut je datum 17. ožujka 2021. i naznaka LOT broja 200317.

Slijedom svega iznesenoga, AZTN je uočio da je Kupovina 27. listopada 2020. krajnjem potrošaču, naznačenom kao „kupac građanin“ prodala 10 komada proizvoda brašno Karla 1kg po cijeni od [...] kuna s PDV-om, odnosno po cijeni [...] kuna za komad. Drugi kupci ovoga proizvoda na dan 27. listopada 2020., bili su trgovačko društvo [...] d.o.o. i T.O. [...].

Kupovina je proizvod brašno Karla 1kg nabavila 23. listopada 2020. po cijeni [...] kuna s PDV-om, odnosno [...] kune za komad. Dobavljač [...] je naknadno, 30. listopada 2020. izdao knjižno odobrenje za taj proizvod u iznosu [...] kuna po komadu toga proizvoda, kako su to suglasno pojasnili Kupovina i [...], zbog isteka roka trajanja. Iz pojašnjenja dobavljača proizlazilo bi da je istek roka trajanja toga proizvoda odnosno datum do kojeg ga je najbolje upotrijebiti 17. ožujka 2021., dakle gotovo 4,5 mjeseca od datuma prodaje proizvoda Kupovini.

Prema kalkulaciji izrađenoj na dan kupnje proizvoda brašno Karla 1kg, određena je prodajna cijena u iznosu [...] kune bez PDV-a za komad, odnosno cijena s PDV-om iznosila bi [...] kune za komad. Kupovina je novu kalkulaciju cijene izradila 26. listopada 2020., dakle prije izdavanja knjižnog odobrenja dobavljača. Prema novoj kalkulaciji određena je veleprodajna cijena u iznosu od [...] kune za komad odnosno maloprodajna cijena u iznosu od [...] kuna po komadu.

Usporedbom nabavne cijene s PDV-om u iznosu [...] kune za komad i cijene po kojoj je brašno Karla 1kg prodano „kupcu građaninu“, u iznosu od [...] kuna za komad, proizlazilo bi da je promatrani proizvod prodan krajnjem potrošaču po cijeni koja je niža od nabavne cijene s PDV-om.

Međutim, usporedbom nabavne cijene s PDV-om, u koju je uključeno odobrenje dobavljača i cijene s PDV-om, po kojoj je taj proizvod prodan „kupcu građaninu“, proizlazilo bi da proizvod nije prodan po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om.

Nastojeći utvrditi je li opisana situacija izolirani slučaj, ili je Kupovina i drugim krajnjim potrošačima, odnosno „kupcima građanima“ proizvod brašno Karla 1kg nabavljen od [...] u razdoblju od 23. listopada 2020. do 24. studenoga 2020. u ukupnoj količini od 3.556 komada (po računima: 7809/030170/1 od 23. listopada 2020., 8507/030170/1 od 19. studenoga 2020., i 8638/030170/1 od 24. studenoga 2020.) prodavala po istoj cijeni, AZTN je dopisom od 12. travnja 2021. pozvao Kupovinu na dostavu odgovarajuće dokumentacije. Iz dokumenata koje je Kupovina dostavila 27. travnja 2021. i to Robne kartice „izlaza“ za proizvod brašno Karla 1kg prodanog u razdoblju od 27. listopada 2020. do 31. prosinca 2021. te Robne kartice „izlaza“ za proizvod brašno Karla 1kg prodanog u razdoblju od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021., odnosno do 2. veljače 2021., kada je prema navodima Kupovine, prodana ukupna količina toga proizvoda koja je kupljena od [...] u razdoblju od 23. listopada 2020. do

24. studenoga 2020., proizlazi da je taj proizvod prodala po spornoj cijeni još 32 krajnjih potrošača, naznačenih kao „kupac građanin“.

Odredbom članka 7. stavka 2. ZNTP-a određeno je da račun koji dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača.

U dokumentu „Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom“ (dalje u tekstu: Odgovori na pitanja), koji je u pročišćenoj inačici javno objavljen na mrežnim stanicama AZTN-a: (<http://www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja>) 9. listopada 2018., koji predstavljaju svojevrsne smjernice za primjenu ZNTP-a, iz odgovora na pitanje broj 37. u dijelu II. Pitanja vezana uz članke zakona o tome mogu li naknadna odobrenja dobavljača vezana za određenu robu biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju (npr. u slučaju sniženja cijene zbog materijalnog nedostatka i sl.), izneseno je shvaćanje o tome da naknadno odobrenje dobavljača vezano uz određenu robu nije moguće te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju. Isto tako, iz odgovora na pitanje broj 2. u istom dijelu Odgovora na pitanja, o tome je li prilikom naknadnog umanjivanja cijene, primjerice nakon što je trgovac prodao ugovorenu količinu robe, zbog čega je na temelju ugovora ostvario pravo na naknadni popust dobavljača, u tom primjeru nabavna cijena isključivo prva cijena na računu dobavljača (prodavatelja) ili se nabavna cijena može umanjiti za naknadno izdane knjigovodstvene isprave, tj. terećenje izdano od strane kupca (trgovca), ili odobrenje izdano od strane prodavatelja (dobavljača) proizlazi da se nabavna cijena ne može naknadno umanjiti za rabate priznate u naknadno izdanim knjigovodstvenim ispravama, jer se rabati smiju iskazivati isključivo na računu dobavljača.

Slijedom citirane zakonske odredbe te službenih pojašnjenja iz Odgovora na pitanja, a na temelju pribavljene dokumentacije i očitovanja, proizlazilo bi da postoje indicije da bi Kupovina promatrani proizvod, brašno Karla 1kg prodavala 33 krajnjih potrošača u razdoblju od 27. listopada 2020. do 2. veljače 2021., naznačenima kao „kupac građanin“ po cijeni nižoj od nabavne cijene tog proizvoda s PDV-om, s tim da nije riječ o prodaji koja bi bila deklarirana kao prodaja proizvoda pred istekom roka trajanja, odnosno postoje indicije da je na opisani način postupala protivno odredbi članka 12. točke 14. ZNTP-a.

Pored iznesenoga, AZTN je izvršio uvid u sadržaj Ugovora o kupoprodaji robe sklopljenog između [...], kao prodavatelja i Kupovine kao kupca, od 15. siječnja 2019., Aneksa Ugovora o kupoprodaji robe, sklopljenog između istih ugovornih strana 29. prosinca 2020. i Priloga 1. Ugovoru o kupoprodaji robe od 15. siječnja 2020. (dalje u tekstu: Ugovor i pripadajući Aneks), koji je Kupovina dostavila uz podnesak od 3. veljače 2021., kao i njezinu izjavu iz podneska od 2. ožujka 2021., u kojem je pojasnila da je naznačeni Ugovor o kupoprodaji robe, a koji nosi naznaku datuma „15. siječnja 2019.“, u stvari ugovor od 15. siječnja 2020., obrazlažući pri tome da je riječ o tiskarskoj grešci, odnosno omašci u pisanju prilikom naznačavanja godine zaključenja ugovora pa se u tom smislu i Prilog 1. Ugovoru o kupoprodaji robe i Aneks od 29. prosinca 2020., vežu se na ugovor od 15. siječnja 2020. Iz tih dokumenata između ostaloga proizlazi i da je u Prilogu 1. Ugovoru o kupoprodaji robe, Aneksom tom Ugovoru izmijenjena točka 2. kojom se ugovara bonus skala. U cijelom tekstu toga Ugovora i pripadajućeg Aneksa, nije utvrđeno da bi između Kupovine i [...] bili ugovoreni drugi popusti ili rabati.

Ugovor između dobavljača i trgovca, u smislu odredbe članka 6. stavka 1. ZNTP-a mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito sadržavati odredbe o: 1. cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, 2. kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, 3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, 4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednog ili prehrambenih proizvoda, 5. mjestu isporuke i 6. trajanju ugovora.

Kako je ranije citirano, iz odredbe članka 7. stavka 2. ZNTP-a proizlazi da popusti i rabati koji se smiju navesti na računu dobavljača moraju zadovoljavati sljedeće uvjete:

- da su utemeljeni na pisanom ugovoru između trgovca i dobavljača,
- da su specificirani sukladno ugovoru i
- njihov iznos mora biti jasno naveden na računu.

Iako iz knjižnih odobrenja koje je Kupovini izdao dobavljač [...] i to knjižno odobrenje broj 597/91/1, od 30. listopada 2020. i broj 618/91/1, od 27. studenoga 2020., ne proizlaze svi navedeni elementi, prema suglasnim navodima Kupovine iz podneska od 25. ožujka 2021. i [...] iz podneska od 19. ožujka 2021., ta su knjižna odobrenja izdana zbog isteka roka trajanja proizvoda brašno Karla 1kg.

Iz Ugovora i pripadajućeg Aneksa ne proizlazi da bi Kupovina s [...] ugovorila popuste i rabate, na temelju kojih su izdana knjižna odobrenja [...] od 30. listopada 2020. i 27. studenoga 2020., iako je riječ o odredbi bitnoj za poslovni odnos ugovornih strana u smislu odredbe članka 6. stavka 1. ZNTP-a, u vezi s člankom 7. stavkom 2. ZNTP-a. Ni na računima broj 7809/030170/1 od 23. listopada 2020., ni na knjižnim odobrenjima 597/91/1 od 30. listopada 2020. i broj 618/91/1 od 27. studenoga 2020., nije ni na koji način naznačeno zbog čega se „odobrava“ razlika u cijeni od [...] kuna, niti je u Ugovoru i pripadajućem Aneksu sadržana odredba koja bi predviđala takva popust.

Opisana situacija predstavlja indicije da Ugovor i pripadajući Aneks sklopljeni između Kupovine i [...] nisu sastavljeni u skladu s odredbom članka 6. stavka 1. ZNTP-a, a naznačena knjižna odobrenja nisu sastavljena u skladu s odredbom članka 7. stavka 2. ZNTP-a, što je moglo ukazivati na nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a.

Slijedom iznesenog, a s obzirom na činjenicu postojanja opisanih indicija, AZTN je protiv Kupovine, na temelju članka 42. stavka 1. Zakona o općem pravnom postupku („Narodne novine, broj 47/09.; dalje u tekstu: ZUP) te članka 13. i članka 14. ZNTP-a, po službenoj dužnosti pokrenuo upravni postupak, radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage primjenom/nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu odredbi ZNTP-a.

1. Radnje provedene u ispitnom postupku

U okviru nastavljenog ispitnog postupka, AZTN je uz obavijest od 5. svibnja 2021., koristeći ovlast iz članka 17. stavka 1. ZNTP-a, pozvao Kupovinu na dostavu dodatnih pojašnjenja, podataka i dokumentacije.

Pored iznesenoga, AZTN je dopisom od 31. svibnja 2021. po službenoj dužnosti, a pozivom na članak 4. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“, br. 1/95., 57/96., 1/98., 30/99., 45/99., 54/05., 40/07., 91/10., 90/11., 148/13., 93/14., 110/15., 40/19.) od Trgovačkog suda u Splitu pribavio 1) potpuni tekst Društvenog ugovora o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću KUPOVINA d.o.o., Split, Ruđera Boškovića 28, od 10. studenog 2020., s potvrdom javnog bilježnika iz Splita G.Č. OU-101/2020-3 od istoga datuma, upisan rješenjem Trgovačkog suda u Splitu, poslovni broj: St Tt-20/11845-4 od 19. siječnja 2021. (dalje u tekstu: Društveni ugovor od 10. studenoga 2020.) te 2) u trenutku dostave zahtjeva AZTN-a, zadnji predani Popis članova društva KUPOVINA d.o.o., koji je sastavio i tom sudu dostavio G.Č., javni bilježnik u Splitu OU-17/2020, od 25. veljače 2020. (dalje u tekstu: Popis članova društva od 25. veljače 2020.), oba dokumenta dostavljena AZTN-u 11. lipnja 2021. uz dopis toga suda R3-1970/21, od 9. lipnja 2021. Također, AZTN je na temelju dopisa od 11. lipnja 2021., a na temelju članka 47. stavka 2. ZUP-a od Ministarstva financija - Porezne uprave, Područnog ureda Split, Ispostave Split, pribavio Izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama za razdoblje od 01.01.20189. do 31.12.2019., poreznog obveznika KUPOVINA d.o.o., Split,

koje je 23. lipnja 2021. dostavljeno uz dopis KLASA: 034-04/21-04/3999, URBROJ: 513-07-17-01-21-2, od 18. lipnja 2021.

U predmetnom upravnom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti, bilo je potrebno utvrditi je li Kupovina proizvod brašno Karla 1kg prodavala krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om te u slučaju pozitivnog utvrđenja, je li u konkretnom slučaju bila riječ o jednoj od situacija koje bi predstavljale iznimku od zabrane prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om, u smislu odredbe članka 12. točke 14. ZNTP-a. Isto tako, AZTN je ispitivao sadržaj i provedbu poslovnog odnosa Kupovine i [...], u okviru kojega je Kupovina kupovala sporni proizvod radi njegove daljnje prodaje, posebice u dijelu koji se odnosi na ugovaranje rabata i popusta.

Na temelju zahtjeva AZTN-a iz obavijesti od 5. svibnja 2021., Kupovina je uz podnesak od 27. svibnja 2021., pored tražene dokumentacije i to: računa broj 7083/030170/1 od 30. rujna 2020., kalkulacije prodajne cijene br. 1906 od 30. rujna 2020., knjižnog odobrenja broj 577/91/1 od 30. rujna 2020., računa broj 8638/030170/1 od 24. studenog 2020., kalkulacije prodajne cijene br. 2244 od 24. studenog 2020., knjižnog odobrenja broj 625/91/1 od 30. studenog 2020., potvrde o plaćanju računa broj 7809/030170/1 od 23. listopada 2020., 8507/030170/1 od 19. studenog 2020. i 8638/030170/1 od 24. studenog 2020., kao i računa broj: 11283 od 2. studenoga 2020., 1938 od 17. studenoga 2020., 11959 od 20. studenoga 2020., 12358 od 30. studenoga 2020., 12347 od 30. studenoga 2020., 12475 od 2. prosinca 2020., 12860 od 10. prosinca 2020., 12828 od 10. prosinca 2020., 2116 od 10. prosinca 2020., 12824 od 10. prosinca 2020., 12896 od 11. prosinca 2020., 12949 od 12. prosinca 2020., 12958 od 14. prosinca 2020., 13131 od 17. prosinca 2020., 13119 od 17. prosinca 2020., 13236 od 19. prosinca 2020., 13260 od 21. prosinca 2020., 13616 od 30. prosinca 2020., 12 od 4. siječnja 2021., račun broj 214 od 9. siječnja 2021., 285 od 11. siječnja 2021., 411 od 13. siječnja 2021., 478 od 15. siječnja 2021., 521 od 16. siječnja 2021.; 957 od 26. siječnja 2021.; 922 od 26. siječnja 2021.; 1039 od 28. siječnja 2021.; 1040 od 28. siječnja 2021.; 1195 od 1. veljače 2021.; 1168 od 1. veljače 2021.; 1186 od 1. veljače 2021. i 1224 od 2. veljače 2021., također dostavila i svoje očitovanje od 27. svibnja 2021. te Financijski izvještaj Kupovine za 2019., Račun dobiti i gubitka, potpuni tekst Društvenog ugovora društva KUPOVINA d.o.o. od 17. prosinca 2019., s potvrdom javnog bilježnika u Splitu, G.Č. OU-17/20 od istoga datuma (dalje u tekstu: Društveni ugovor od 17. prosinca 2019.), Knjigu poslovnih udjela društva KUPOVINA d.o.o., izjavu društva [...] d.o.o. o istupanju iz društva KUPOVINA d.o.o., izvadak iz knjige Vedriš, Klarić: Građansko pravo, Narodne novine d.d., Zagreb, 2001., str. 30 i izlist s mrežne stranice [...]: [...]– o nama, 27.5.2021., dostupno na [...].

U svom očitovanju od 27. svibnja 2021., Kupovina u bitnom tvrdi da nema značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbe članka 3. Zakona, jer je u 2019. godini ostvarila prihod od 14.921.212 kuna, što je višestruko ispod praga propisanog odredbom članka 3. stavka 2. Zakona. Također, tvrdi da Kupovina nema povezana društva u smislu odredbe članka 2. točke k) ZNTP-a te citirajući tu odredbu, kao i odredbe članaka 473. do 477., 479. i 480. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., dalje u tekstu: ZTD) te članka 3. i 23. Zakona o računovodstvu („Narodne novine“, br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18. 42/20., 47/20.), detaljno izlaže o razlozima zbog kojih drži da se ne može smatrati da Kupovina ima povezana društva, čiji bi se prihodi pribrajali njezinim ukupnim godišnjim prihodima u smislu članka 3. stavka 2. ZNTP-a. Isto tako, ukazuje da sintagma „smatra se“ iz te odredbe, upućuje na to da je predmnijeva o postojanju značajne pregovaračke snage, oboriva te sve i da je Kupovina u 2019. ostvarila prihode veće od 100 milijuna, smatra da se i dalje ne bi moglo utvrditi da je Kupovina imala i iskorištavala, značajnu pregovaračku snagu u odnosu na [...]. Zbog toga, drži da je u odnosu na konkretni poslovni odnos dopušteno dokazivati da poduzetnik, koji ima godišnji prihod veći od 100 milijuna kuna nema značajnu pregovaračku snagu u smislu ZNTP-a pa je, iznoseći i uspoređujući podatke o ukupnim prihodima, tržišnom udjelu, broju prodajnih objekata i broju zaposlenih u 2019.

zaključila da u poslovnom odnosu između Kupovine i [...], Kupovina nema značajnu pregovaračku snagu. Pritom, je ukazala i da je s udjelom od cca [...] % u ukupnoj dobavi robe za potrebe poslovanja Kupovine [...] predstavljao Kupovininog [...] dobavljača i [...] trgovačkog partnera u 2019. te da u konkretnom poslovnom odnosu značajnu pregovaračku snagu ima [...], a ne Kupovina.

Pored iznesenog, ukazuje da je Ugovor o kupoprodaji robe od 15. siječnja 2020., sklopljen između [...], kao prodavatelja i Kupovine, kao kupca, koji je izmijenjen Aneksom Ugovora o kupoprodaji robe od 29. prosinca 2020. godine (zajedno dalje u tekstu: „Ugovor“), pripremio [...] i dostavio ga Kupovini na potpis, koja ga je kao takvog prihvatila bez utjecaja na sadržaj ugovora.

Isto tako, Kupovina ukazuje i na to da je do prodaje promatranog proizvoda po cijeni od [...] kuna uvećano za PDV došlo na prijedlog [...], u čijem poslovnom interesu je bilo prodati svoje viškove toga proizvoda upravo po toj umanjenoj cijeni Kupovini. Ponavljajući [...] obrazloženje o razlozima prodaje proizvoda po umanjenoj cijeni, iskazuje kako su razlozi zbog kojih [...] nije odmah u svom računu iskazao dogovorenu cijenu od [...] kunu, već je račun izdao na veći iznos cijene ([...] kuna), a zatim za razliku do dogovorene cijene ([...] kuna) izdao kreditno odobrenje, stvar poslovne politike [...], a ne zahtjeva Kupovine kao i da je takvu poslovnu politiku [...], morala prihvatiti jer u odnosu na njega nema značajnu pregovaračku snagu. Pozivajući se na navode iz Godišnjeg izvješća o radu AZTN-a za 2017. godinu, te uvodne odredbe Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019.; dalje u tekstu: Direktiva), iznosi shvaćanje o tome da je svrha ZNTP-a i Direktive zaštita malog i srednjeg poduzetnika u odnosu prema velikom poduzetniku pa smatra da je u suprotnosti sa svrhom ZNTP-a štiti velikog poduzetnika ([...]) od malog poduzetnika (Kupovine), zbog čega drži da sve da je Kupovina ostvarila u 2019. prihod u iznosu većem od 100.000.000 kuna, ona i u odnosu na [...] nema značajnu pregovaračku snagu, niti ju je iskorištavala.

Također, tvrdi da nije prekršila odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. i članka 6. stavka 1. ZNTP-a, navodeći pri tome da u konkretnom slučaju nije riječ o situaciji u kojoj se na strani dobavljača nalazi dobavljač kojem je potrebna zaštita od iskorištavanja značajne pregovaračke snage druge strane, već je [...] prvenstveno trgovac, a ne dobavljač, koji ima značajnu pregovaračku snagu u odnosu na Kupovinu s kojom je Ugovor sklopio, zbog čega smatra da je u stvari u smislu Zakona, Ugovor sklopljen između dva trgovca, a ne između dobavljača i trgovca pa se Zakon uopće ne primjenjuje na njihov poslovni odnos pa u tom smislu [...] i Kupovina u konkretnom slučaju nisu bili dužni Ugovor sklopiti u obliku i sadržaju propisanom Zakonom, jer je riječ o poslovnom odnosu dva trgovca koji su postigli sporazum koji je bio optimalan za obje ugovorne strane. Navedeni argument Kupovina koristi i pri tvrdnji da nije prekršila odredbu članka 12. točke 14. ZNTP-a, a pored toga, smatra da, čak i kad se to ne bi uzelo u obzir, ne bi se moglo tvrditi da je došlo do povrede navedene odredbe, jer u konkretnom slučaju promatrani proizvod nije bio prodan krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od bilo koje nabavne cijene u nabavnom lancu tog proizvoda s porezom na dodanu vrijednost. Pritom, tvrdi da je [...] promatrani proizvod prodao Kupovini po cijeni od [...] kuna uvećano za PDV, jer se radilo o robi pred istekom roka trajanja, a ta je cijena dogovorena usmeno. Ističe da su razlozi zbog kojih [...] nije odmah u svom računu iskazao dogovorenu cijenu od [...] kuna, već je račun izdao na iznos od [...] kuna, a zatim za razliku do dogovorene cijene od [...] kuna izdao kreditno odobrenje, stvar [...] poslovne politike, a ne zahtjeva Kupovine, koja nema utjecaja na tu politiku, već se samo prilagodila nastaloj poslovnoj situaciji te je prilikom određivanja cijene po kojoj će taj proizvod biti prodavan krajnjim potrošačima u kalkulaciju uzela stvarnu cijenu koju je za proizvod dogovorila i u konačnici platila, a ne cijenu iskazanu na [...] računu, koja nije odgovarala dogovorenoj cijeni. Također, smatra da je u konkretnom slučaju riječ o prodaji proizvoda pred istekom roka trajanja, zbog čega bi ta situacija trebala

biti podvedena pod dopuštenu iznimku prodaje proizvoda pred istekom roka trajanja iz članka 12. točke 14. ZNTP-a.

S obzirom na to Kupovina nema značajnu pregovaračku snagu u smislu ZNTP-a, odnosno, da ju nije iskoristila nametanjem nepoštene trgovačke prakse, predlaže da AZTN, bez provođenja daljnjeg postupka, donese rješenje kojim će obustaviti postupak pokrenut po službenoj dužnosti.

2. Utvrđenja AZTN-a

Utvrđivanje postojanja značajne pregovaračke snage u smislu ZNTP-a predstavlja pretpostavku za vođenje upravnog postupka utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi i postupka utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere u pojedinačnim predmetima.

Nepoštene trgovačke prakse svojim dobavljačima može nametnuti samo trgovac, otkupljivač i/ili prerađivač koji u smislu ZNTP-a ima značajnu pregovaračku snagu. Smatra se kako značajnu pregovaračku snagu ima trgovac čiji ukupni godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom s njim povezanih društava prelazi 100.000.000,00 kuna, pri čemu se u taj iznos ne uračunavaju prihodi ostvareni međusobnom prodajom robe, odnosno pružanjem usluga između povezanih osoba (društva unutar grupe). Članak 2. I) ZNTP-a prihode definira kao ukupne prihode odnosno primitke otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih povezanih društava ostvarene u Republici Hrvatskoj i iskazane na posljednjem predanom financijskom izvješću.

Iz definicije povezanih društava iz članka 2. stavka 1. k) ZNTP-a, razvidno je kako ta povezanost ne uključuje samo povezanost prema Zakonu o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., dalje u tekstu: ZTD), već je na temelju računovodstvenih propisa relevantna i tzv. personalna povezanost, odnosno i povezanost putem fizičkih osoba koje sudjeluju u udjelničarskim, nadzornim ili upravljačkim strukturama poduzetnika) ili druga vrsta povezanosti u smislu odredbi Zakona o računovodstvu („Narodne novine“, br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18. 42/20., 47/20.) i pripadajućih podzakonskih računovodstvenih propisa. U tom smislu povezanim društvima smatraju se primjerice i društva u kojima je ista osoba član nadzornog odbora ili član uprave.

AZTN je u postupku prethodne/preliminarne provjere postojanja značajne pregovaračke snage u smislu odredbi članka 3. stavka 2. i 5. ZNTP-a, izvršio uvid u sudski registar te Registar godišnjih financijskih izvještaja, kao i AZTN-u dostupan servis info.biz (<https://infobiz.fina.hr/Login?ReturnUrl=%2F>) elektroničkim putem, a u trenutku pokretanja upravnog postupka posljednje predano financijsko izvješće bilo je financijsko izvješće za 2019. Na temelju u tom trenutku prikupljenih podataka, AZTN je zaključio da Kupovina ima značajnu pregovaračku snagu, odnosno da je se može smatrati trgovcem u smislu ZNTP-a.

U svom očitovanju od 27. svibnja 2021., Kupovina, između ostaloga osporava da bi ona bila trgovac sa značajnom pregovaračkom snagom, te da bi se slijedno tome mogao u konkretnom slučaju primijeniti ZNTP. U bitnom ističe da njezini ukupni prihodi iznose 14.921.212,00 kuna, zatim da je 52,58% ukupnih prihoda (7.845.573,27 kuna) ostvarila iz transakcija s osnivačima društva te se njena povezanost s drugim društvima koja su prema podacima iz Sudskog registra članovi društva Kupovina ne može utvrditi, ni na temelju članaka 473., 479. i 480. ZTD-a, ni na temelju članaka 3. i 23. Zakona o računovodstvu.

U prilog svojim tvrdnjama Kupovina je dostavila potpuni tekst svog Društvenog ugovora od 17. prosinca 2019. te Knjigu poslovnih udjela Kupovine s podacima o članovima toga društva, nominalnim iznosima poslovnih udjela, udjelima članova društva u temeljnom kapitalu i brojem

glasova koje svaki član društva ostvaruje u skupštini Kupovine, s izjavom društva [...] d.o.o. o istupanju iz društva, od 1. veljače 2021. Iz dostavljenih dokumenata je doista vidljivo da nijedan od njezinih članova ne drži više od 5,55% udjela u njezinom temeljnom kapitalu pa stoga, nema ni većinski udio, kao i da nijedan član društva nema većinu glasova tom društvu (svaki član ima 1 glas). Citirajući odredbu članka 2. točke k) ZNTP-a, kojom je definiran pojam povezanih iznosi da su za utvrđivanje toga pojma relevantne odredbe članaka 473. do 477., 479. i 480. ZTD-a, dok sintagmu „propisima o računovodstvu“ treba tumačiti isključivo kao odredbe članka 3. i 23. Zakona o računovodstvu.

Ponovno razmatrajući pitanje postojanje značajne pregovaračke snage u smislu ZNTP-a u konkretnom postupku, AZTN je izvršio uvid u potpune tekstove Društvenog ugovora od 17. prosinca 2019. i Društvenog ugovora od 10. studenoga 2020., Knjigu poslovnih udjela Kupovine te Popis članova društva KUPOVINA d.o.o., od 25. veljače 2020.

AZTN ne spori da se značajna pregovaračka snaga Kupovine ne može utvrditi primjenom propisa o trgovačkim društvima.

Međutim, u odredbi članka 2. točka k) ZNTP-a „povezana društva“ definirana su kao pravno samostalna društva koja u međusobnom odnosu mogu stajati kao društvo koje u drugom društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, ovisno i vladajuće društvo, društvo koncerna, društva s uzajamnim udjelima i društva povezana poduzetničkim ugovorima u skladu s propisima o trgovačkim društvima i propisima o računovodstvu. Dakle, ZNTP, ne upire na jedan, opći, propis iz pojedine grane prava (primjerice, „opći propis koji uređuje pravo društava“ ili „opći propis koji uređuje računovodstvo“), iz čega proizlazi da se prilikom definiranja pojama „povezana društva“, zakonodavac nije ograničio isključivo na opće propise koji reguliraju ta područja (pravo društava i računovodstvo), već uvažava primjenu svih (zakonskih i podzakonskih) propisa koji uređuju ta područja.

U tom smislu, pri utvrđivanju povezanosti, ne bi mogla biti isključena primjerice, primjena Zakona o preuzimanju dioničkih društava („Narodne novine“, broj 109/07., 36/09., 108/12., 90/13., 99/13., 148/13.), Odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja („Narodne novine“, broj 86/15., 105/20., 9/21., dalje u tekstu: HSFI), Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja („Narodne novine“, broj 95/16., 144/20.), Međunarodni računovodstveni standardi („Narodne novine“, broj 36/93., 18/94., 47/95., 65/96., 105/97., 3/99., 25/99., 148/99., 2/00., 107/01., 61/06., dalje u tekstu: MSFI).

Kupovina je, s obzirom na kategoriju poduzetnika kojoj pripada, mali poduzetnik te je u tom smislu dužna sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom HSFI-a, u skladu s odredbom članka 17. stavka 2. Zakona o računovodstvu.

U točkama od 2.40 do 2.45 HSFI-a, standard propisuje financijsko izvještavanje i u situacijama poslovnih kombinacija u kojima jedan poduzetnik zajedno s drugim poduzetnicima ima zajedničku kontrolu nad trećim poduzetnikom što rezultira zajedničkim pothvatima. Pojam zajedničkog pothvata (točka 2.41 HSFI-a) između ostalog razrađuje:

„Sljedeće su značajke svim zajedničkim pothvatima:

- a) dva ili više pothvatnika vezani su ugovornim aranžmanom,
- b) ugovorni aranžman uspostavlja zajedničku kontrolu.“

S obzirom na navedeno, kao i definiciju zajedničkog pothvata koja glasi: „*zajednički pothvat (engl. joint venture; franc. enterprise commune; njem. Gemeinschaftsunternehmen) prigodno ugovorno udruživanje dviju ili više fizičkih ili pravnih osoba u nekom poslovnom pothvatu, u kojem svi ulažu sredstva i dijele dobitak. Zajednički je pothvat u stvari ~ortaštvo. Ortaci ostaju neovisni pravni subjekti, a udružuju se samo na području pothvata u kojem imaju zajednički*

cilj i interes“ (Rječnik pojmova prava i politike tržišnog natjecanja i srodnih područja, Mladen Cerovac, Inačica za Internet stranicu AZTN-a, 2010., str. 198., <http://www.aztn.hr/uploads/documents/rjenik.pdf>), potrebno je bilo sagledati i prirodu odnosa Kupovine s njezinim članovima – udjelničarima, u kontekstu utvrđivanja postojanja značajne pregovaračke snage u smislu odredbi članka 3. stavaka 2. i 5. ZNTP-a.

Naime, u članku 1. i u Društvenom ugovoru od 17. prosinca 2019. i u Društvenom ugovoru od 10. studenoga 2020., određeno je da članovi toga društva „...*udružuju se i osnivaju društvo ograničene odgovornosti radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom.*“ (op. cit).

S obzirom na to da su trgovačka društva, odnosno trgovci u smislu ZTD-a, osobe koje samostalno obavljaju gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu (članak 3. ZTD-a) pa je citirana formulacija toga/tih Društvenih ugovora, iz koje proizlazi da njezini članovi udružuju i osnivaju to društvo primarno radi udruženog poslovanja pod tvrtkom društva koje osnivaju, proizlazi da su osnivači Kupovine na ponešto drugačiji način odredili svrhu osnivanja toga društva. U prilog tome govori i činjenica da većinu članova - udjeličara Kupovine čine trgovačka društva i obrti registrirani za obavljanje trgovine. Također, na temelju dostavljenih podataka i dokumentacije, uočeno je da je svega 17,09% ukupno prodane količine spornog proizvoda – brašno Karla od 1 kg, u spomenutom razdoblju prodano krajnjim potrošačima. Preostala količina prodana je trgovačkim obrtima, društvima s ograničenom odgovornošću i poljoprivrednim zadrugama. Iz iznesenog se može zaključiti da Kupovina uglavnom posluje kao distributer, a samo u manjoj mjeri proizvode podaje krajnjim potrošačima na maloprodajnom mjestu, koje se nalazi unutar veleprodajnog mjesta. Drugih (dislociranih) maloprodajnih mjesta nema.

Upravo opisano ukazivalo je na mogućnost da se postojanje i poslovanje Kupovine promatra kroz prizmu zajedničkog pothvata (*joint venture*) te da bi se u tom smislu na taj način udružena društva mogla smatrati povezanim društvima u smislu članka 2. točke k) ZNTP-a.

U tom je smislu bilo potrebno utvrditi je li u konkretnom slučaju riječ o povezanosti na temelju zajedničkog pothvata.

Analizom prikupljenih podataka i dokumentacije AZTN je utvrdio da je temeljni kapital Kupovine podijeljen na 49 poslovnih udjela, koja drže 44 člana društva, pri čemu 43 člana društva drže svaki po jedan poslovni udjel, a Kupovina drži 6 vlastitih poslovnih udjela. Najveći udjel koji pojedini član društva drži u Kupovini je 5,55%. Odredbom članka 29. stavka 2. Društvenog ugovora (kako onog od 17. prosinca 2019., tako i onog od 10. studenoga 2020.) je između ostaloga određeno da pravo glasa na skupštini imaju članovi društva koji su upisani u knjigu poslovnih udjela te da svaki član društva upisan u knjizi poslovnih udjela ima jedan glas. Dakle, svaki član društva upisan u knjigu poslovnih udjela, neovisno o nominalnom iznosu svog poslovnog udjela i udjelu u temeljnom kapitalu, u skupštini društva Kupovini ima jedan glas.

Usporedbom načina poslovanja Kupovine, kao i odnosa Kupovine s njezinim članovima, s temeljnim karakteristikama oblika udruživanja kao što je zajednički pothvat, utvrđeno je kako u konkretnom slučaju, nije riječ o zajedničkom pothvatu. Naime, uobičajena karakteristika zajedničkog pothvata je povezanost s društvima roditeljima koji su osnovali zajednički pothvat. Ulaganje sredstava kod zajedničkog pothvata obavljaju osnivači - društva roditelji, no u konkretnom slučaju društveni ugovor određuje da postoji suradnja samo u području u kojem imaju zajednički cilj. Zajednički pothvat može biti osnovan i kao društvo s ograničenom odgovornošću, međutim njegovo poslovanje i dalje određuju društvo roditelji, što ovdje nije slučaj. Također, kod zajedničkog pothvata uobičajeno je da se prodaju proizvodi društva roditelja, što u konkretnom slučaju nije utvrđeno, a isto tako nije utvrđeno postojanje ugovora

o vođenju poslova društva. Pored svega, za utvrđenje postojanja zajedničkog pothvata, nedostaje upravo odnos između društva roditelja i zajedničkog pothvata.

Pored iznesenoga, ukazuje se da je odredbom članka 7. stavka 1. Zakona o računovodstvu, određeno da računovodstveni poslovi obuhvaćaju prikupljanje i obradu podataka na temelju knjigovodstvenih isprava, pripremu i vođenje poslovnih knjiga, pripremu i sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja, te prikupljanje i obradu podataka u vezi s pripremom i sastavljanjem godišnjeg izvješća, te financijskih podataka za statističke, porezne i druge potrebe pa se postavilo i pitanje o tome mogu li se, prilikom utvrđivanja opsega pojma „povezana društva“ u smislu ZNTP-a, iz obuhvata sintagme „računovodstveni propisi“ isključiti porezni propisi, koji pojam povezanih osoba značajno proširuju. U tom smislu, bi podaci iz izvješća o poslovnim događajima s povezanim osobama u određenom razdoblju (Obrazac PD-IPO), utemeljenom na odredbama članka 47. b) Pravilnika o porezu na dobit („Narodne novine“, br. 95/05., 133/07., 156/08., 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 146/12., 160/13., 12/14., 157/14., 137/15., 115/16., 1/17., 2/18., 1/19., 1/20., 59/20., 138/20., 1/21.), u vezi s člankom 49. stavkom 3. Općeg poreznog zakona („Narodne novine“, broj 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20.) i člankom 13. stavcima 1. i 2. Zakona o porezu na dobit („Narodne novine“, broj 177/04., 90/05., 57/06., 80/10., 22/12., 146/08., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20.), mogli indicirati postojanje povezanosti između osoba.

U tu je svrhu AZTN od Ministarstva financija, Porezne uprave, Područnog ureda Split pribavio obrazac PD-IPO (Izvješća o poslovnim događajima s povezanim osobama) i čijeg sadržaja proizlazi da Kupovina, kao obveznik popunjavanja toga obrasca, u 2019., većinu članova društva/udjelničara prepoznaje kao s njom povezana društva, a čiji međusobni prihodi utječu na izračun osnovice porezna na dobit.

Slijedom iznesenoga, AZTN je utvrdio da Kupovina nema povezana društva u smislu odredbe članka 2. točke k) ZNTP-a. S obzirom na prihode koje je samostalno ostvarila u 2019. godini, utvrđeno je da Kupovina ne ostvaruje uvjete na temelju kojih bi je se moglo smatrati trgovcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. stavka 3. i 5. ZNTP-a.

Stoga, iako su uočene nepravilnosti u poslovanju Kupovine, zbog nedostatka značajne pregovaračke snage, kao pretpostavke za vođenje upravnog postupka u smislu ZNTP-a, ispunjeni su uvjeti za obustavu ovoga upravnog postupka, u skladu s odredbom članka 20. stavka 1. alineja 5. ZNTP-a

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Vijeće) je u skladu s ovlaštenjima iz članka 13. stavka 2 ZNTP-a, na svojoj sjednici 44/2021., održanoj 7. prosinca 2021., a na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti detaljno izloženih u točki 2. obrazloženja ovoga rješenja, utvrdilo da iako poslovanje Kupovine nije u skladu s odredbama ZNTP-a, zbog činjenice da Kupovina nema značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. stavka 2. i 5. ZNTP-a na nju se ni ne mogu primijeniti odredbe ZNTP-a pa u tom smislu nema zakonskih pretpostavki za daljnje vođenje predmetnog postupka. Stoga je AZTN na temelju odluke Vijeća u skladu s člankom 20. stavkom 1. alinejom 5. ZNTP-a, donio odluku o obustavi ovog upravnog postupka, odnosno riješio kao u točki 1. izreke ovoga rješenja.

4. Dostava spisa na nadležno postupanje Državnom inspektoratu Republike Hrvatske

Odredbom članka 64. stavka 1. točka 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19, 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), određeno je da se nepoštenim trgovanjem u smislu ZT-a smatra i prodaja robe ispod njezine nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost, uz iznimke predviđene odredbom

stavka 2. istoga članka ZT-a, a riječ je o prodaji robe sa skorim istekom roka valjanosti, povlačenju robe iz asortimana, potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja objekta te stečaja i likvidacije trgovačkog društva, odnosno zatvaranja obrta ili drugim razlozima kojima trgovac ne čini radnje kojima se sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje. Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga dijela ZT-a je u nadležnosti tržišnih inspektora Državnog inspektorata Republike Hrvatske (dalje u tekstu DIRH).

Oba zakona, dakle, i ZNTP i ZT, propisujući i zabranjujući primjenu nepoštenih trgovačkih praksi, postavljaju za cilj zaštitu dobrih trgovačkih običaja, u skladu s načelima savjesnosti i poštenja, načelu ravnopravnosti ugovornih strana, načelu jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi.

Kao što je uvodno već istaknuto, oba zakona definiraju nepoštenom trgovačkom praksom prodaju robe ispod njezine nabavne cijene s PDV-om, uz predviđene istovrsne iznimke, a riječ je o situacijama prodaje proizvoda pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz asortimana, potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta (članak 12. točka 14. ZNT-a i članak 64. stavak 1. točka 1. i stavak 2. ZT-a).

Međutim, ovdje nije riječ o preklapanju nadležnosti, jer za razliku od nepoštenog trgovanja, definiranoga odredbama članka 64. stavka 1. točka 1. i stavka 2. ZT-a, koje se tretira kao prekršaj, sadržajno sličnu nepoštenu trgovačku praksu iz članka 12. točke 14. ZNTP-a, koja predstavlja povredu *sui generis*, moguće je primijeniti kada su kumulativno ispunjeni uvjeti da:

- su predmetom trgovanja poljoprivredni i prehrambeni proizvodi
- je riječ o trgovanju, odnosno prodaji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjim potrošačima, dakle zadnjoj karici u lancu opskrbe hranom, u maloprodaji
- trgovac ima ukupan godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom s njim povezanim društvima prema posljednjim predanim godišnjim financijskim izvještajima veći od 100.000.000,00 kuna, pri čemu se ne uračunava prihod ostvaren prodajom robe, odnosno pružanjem usluga između povezanih društava (članak 3. stavci 2. i 5. ZNTP-a), što ga čini trgovcem sa značajnom pregovaračkom snagom.

S obzirom na to da je po svojoj pravnoj prirodi ZNTP, *lex specialis* u odnosu na ZT, koji pitanje trgovanja uređuje kao *lex generalis*, zbog čega u situacijama provođenja inspekcijskog nadzora kada postoje indicije da trgovac prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om, DIRH dostavlja takve predmete AZTN-u na daljnje postupanje. Tek ako ne bi postojala na opisani način utvrđena značajna pregovaračka snaga, DIRH bi imao ovlast utvrđivati postojanje indicija o nepoštenom trgovanju, u skladu s općim propisom o trgovini, budući da se nepošteno trgovanje u smislu odredbi ZT-a, ne ograničava ni na način trgovanja trgovca, ni na njegovu tržišnu snagu, ni na robu kojim trgovac trguje.

Isto tako, u situaciji kad AZTN utvrdi da trgovac nije ostvario prihode koji bi ga činili trgovcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu ZNTP-a, a postoje indicije da je prodavao poljoprivredne i prehrambene proizvode (robu) po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om, dostavlja predmet na nadležno postupanje DIRH-u.

S obzirom na to da je AZTN u konkretnoj situaciji utvrdio da Kupovina nema značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. stavaka 2. i 5. ZNTP-a, jasno je kako ne postoje pretpostavke za vođenje upravnog postupka u smislu ZNTP-a protiv Kupovine. Međutim, indicije o tome da je Kupovina prodavala proizvod brašno Karla 1kg, ispod njegove nabavne cijene s PDV-om i dalje postoje pa je za eventualno daljnje postupanje u odnosu na predmetnu situaciju nadležan DIRH.

Slijedom iznesenoga, na temelju odredbi članka 17. stavka 2. te članka 18. stavka 1. ZUP-a, premet se ustupa na nadležno postupanje DIRH-u, kao što je to određeno u točki 2. ovoga rješenja.

5. Objava rješenja na mrežnoj stranici AZTN-a

U skladu s odredbama članka 22. ZNTP-a, ovo rješenje će biti objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a, pri čemu će poslovne tajne sadržane u tom rješenju biti izuzete od javne objave.

Odredbom članka 1. točke p) ZNTP-a, poslovne tajne definirane su kao poslovne informacije određene općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja pa se slijedno tome primjenjuje odredba članka 53. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21.).

Slijedom iznesenoga, riješeno je kao u točki 3. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom u roku od 30 dana od dana primitka rješenja (članak 20. stavak 3. i 6. ZNTP-a, u vezi s člankom 23. stavkom 4. ZID ZNTP-a).

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur.

Napomena: U skladu s odredbom članka 2. točke p) ZNTP-a u vezi s odredbama članka 53. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni znakovima: [...].